

**UCHWAŁA NR VI/81/19
RADY MIEJSKIEJ W STEPNICY**

z dnia 12 września 2019 r.

w sprawie przyjęcia programu polityki zdrowotnej pn. "Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023"

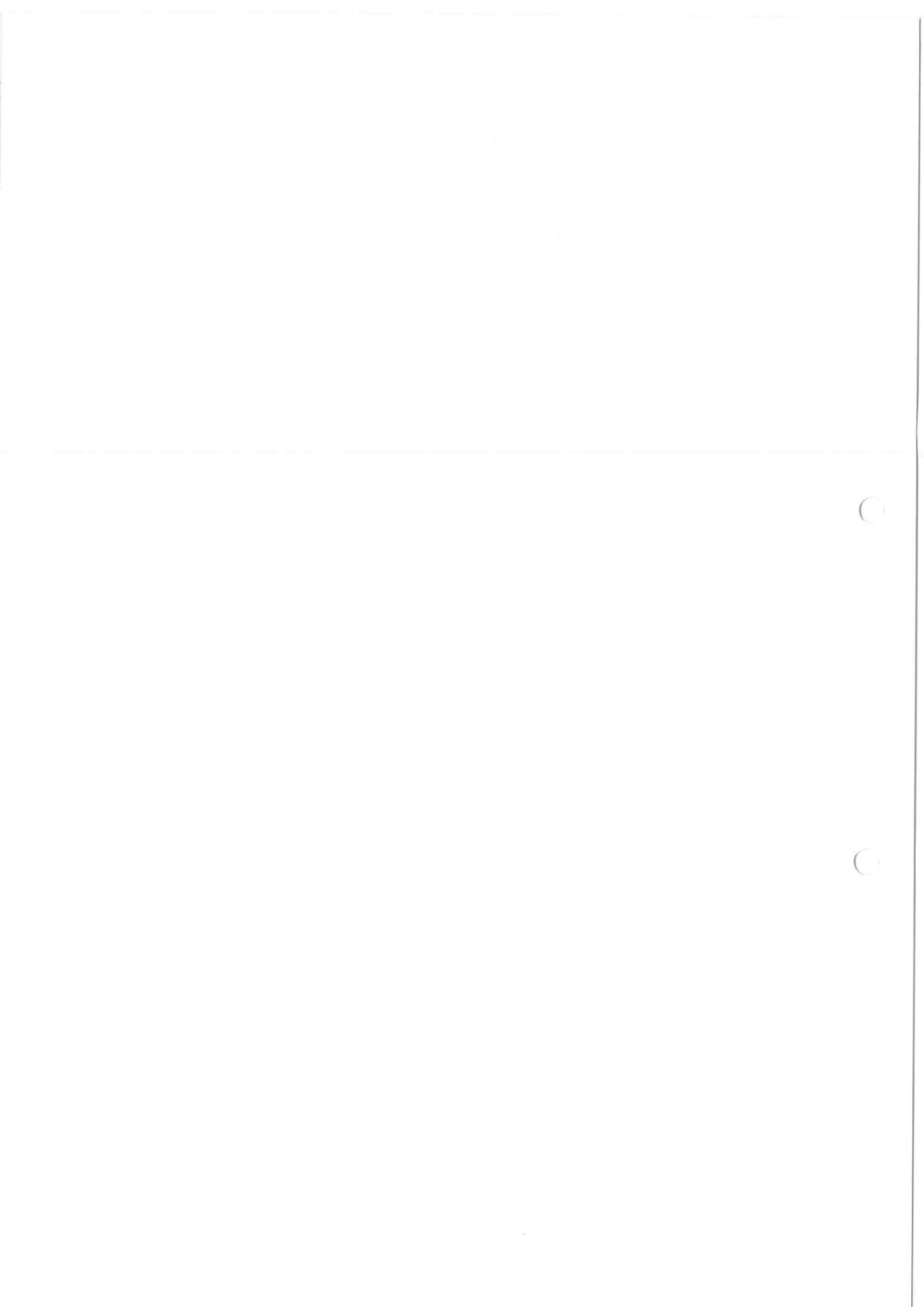
Na podstawie art.7 ust.1 pkt 5 w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.) oraz 48 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1373 z późn.zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program polityki zdrowotnej pn. "Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023", określony w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Stepnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ W STEPNICY
Makowska
mgr inż. Agnieszka Makowska

Uzasadnienie

Gmina Stepnica zobligowana jest do realizacji ustawowych zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia. Na podstawie oceny sytuacji zdrowotnej mieszkańców oraz zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia od wielu lat podejmowane są w naszej gminie działania na rzecz poprawy zdrowia mieszkańców poprzez: organizowanie programów, akcji oraz licznych działań prozdrowotnych.

Przedmiotowy program został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz uzyskał pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) w Warszawie nr 106/2019 z dnia 7 sierpnia 2019 r., pozwalającą na jego implementację.

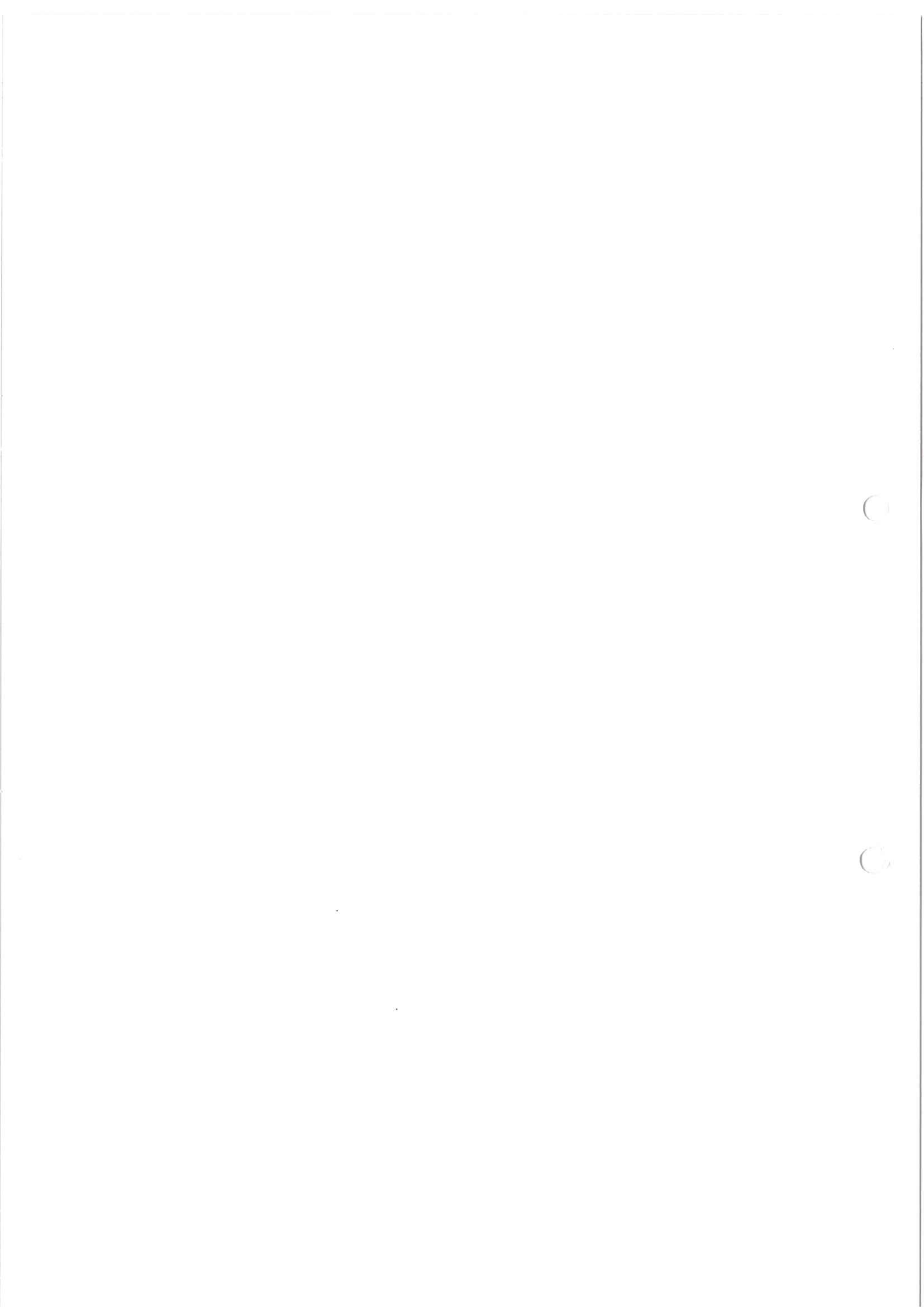
Celem głównym programu jest zmniejszenie ryzyka zachorowań na boreliozę poprzez działania prowadzone w programie wśród dorosłych mieszkańców Gminy Stepnica w latach 2019-2023.

Wielkość populacji objętej programem zależna będzie od wysokości posiadanych środków finansowych Gminy Stepnica w danym roku. Umowy z realizatorem/ami programu polityki zdrowotnej zawierane będą każdorazowo na kolejny rok budżetowy.

Realizacja zadań wynikających z uchwały wymaga corocznego zabezpieczenia środków finansowych w budżecie gminy oraz nie powoduje wzrostu zatrudnienia w administracji.

Biorąc powyższe pod uwagę, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Sporządziła: Justyna Komorowska-Bojko

Załącznik do uchwały Nr VI/81/19
Rady Miejskiej w Stepnicy
z dnia 12 września 2019 r.

**Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy
w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica
na lata 2019-2023**

Podstawa prawna: Art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej
finansowanych ze środków publicznych [Dz.U. 2018 poz. 1510 z późn. zm.]

Stepnica, 2019

1. Nazwa programu:

Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych
w Gminie Stepnica na lata 2019-2023

2. Okres realizacji programu: 2019 – 2023

3. Podstawa prawna:

Art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej
finansowanych ze środków publicznych [Dz.U. 2018 poz. 1510 z późn. zm.]

4. Autorzy programu: dr hab. n. o zdr. Joanna Woźniak-Holecka, dr n. o zdr. Karolina
Sobczyk

5. Kontynuacja/trwałość programu:

Opisywany program polityki zdrowotnej nie stanowi kontynuacji programu
realizowanego w poprzednim okresie.

6. Dane kontaktowe:

Gmina Stepnica
Ul. Tadeusza Kościuszki 4
72-112 Stepnica
Tel. 91 418 85 21

7. Data opracowania programu: maj 2019

SPIS TREŚCI

I. Opis choroby lub problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu polityki zdrowotnej	4
1. Opis problemu zdrowotnego	4
2. Dane epidemiologiczne	7
3. Opis obecnego postępowania	8
4. Uzasadnienie potrzeby wdrożenia programu	9
II. Cele programu polityki zdrowotnej i mierniki efektywności jego realizacji	11
1. Cel główny:	11
2. Cele szczegółowe:	11
3. Mierniki efektywności realizacji programu polityki zdrowotnej	11
III. Charakterystyka populacji docelowej oraz charakterystyka interwencji, jakie są planowane w ramach programu polityki zdrowotnej	12
1. Populacja docelowa	12
2. Kryteria kwalifikacji do udziału w programie polityki zdrowotnej oraz kryteria wyłączenia z programu polityki zdrowotnej	12
3. Planowane interwencje:	13
4. Sposób udzielania świadczeń w ramach programu polityki zdrowotnej	18
5. Sposób zakończenia udziału w programie polityki zdrowotnej	18
IV. Organizacja programu polityki zdrowotnej	20
1. Etapy programu polityki zdrowotnej i działania podejmowane w ramach etapów	20
2. Warunki realizacji programu polityki zdrowotnej dotyczące personelu, wyposażenia i warunków lokalowych	21
V. Sposób monitorowania i ewaluacji programu polityki zdrowotnej	22
1. Monitorowanie	22
2. Ewaluacja	22
VI. Budżet programu polityki zdrowotnej	23
1. Koszty jednostkowe:	23
2. Planowane koszty całkowite:	23
3. Źródła finansowania	24
Załączniki	25

I. Opis choroby lub problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu polityki zdrowotnej

1. Opis problemu zdrowotnego

Borelioza z Lyme to choroba odzwierzęca występująca endemicznie w krajach klimatu umiarkowanego północnej półkuli. Obecnie opisano 18 genogatunków krętków tworzących kompleks *Borrelia burgdorferi sensu lato*, występujących u zwierząt dziko żyjących i przenoszonych przez kleszcze¹. Borelioza (inne nazwy: choroba z Lyme, krętkowica kleszczowa, łac. *Borreliosis*, ang. *Lyme disease*, *Lyme borreliosis*) jest chorobą wielonarządową i zakaźną, przenoszoną przez różne gatunki kleszcza z rodzaju *Ixodes*, w Europie nosicielem jest kleszcz *Ixodes ricinus*. Kleszcze są wektorami krętków *Borrelia*, najczęściej spotykanym gatunkiem jest *Borrelia burgdorferi*, ale możliwe jest też wywołanie choroby przez szczepy *Borrelia garinii*, *Borrelia afzelii* oraz *Borrelia spielmanii*. Patogen ten został po raz pierwszy opisany i scharakteryzowany przez W. Burgdorfer'a i A. Barbour'a w 1982 roku. Szacuje się, że bakterią zakażonych być może nawet 30% kleszczy².

Od wielu lat obserwuje się w Europie wzrost częstości występowania chorób przenoszonych przez kleszcze, przede wszystkim: boreliozy, babeszjozy, anaplazmozy granulocytarnej, jak również kleszczowego zapalenia mózgu, przy czym najczęstszą chorobą odkleszczową jest borelioza. Geograficzne rozprzestrzenienie i liczebność kleszczy *Ixodes ricinus*, występujących w Europie ulega systematycznej zmianie. Najwyższą ich liczebność stwierdza się w lesie, a najmniejszą na otwartych łąkach i pastwiskach³. Wektorem bakterii *B. burgdorferi* są najczęściej dorosłe kleszcze, ale możliwe jest też przenoszenie zakażenia przez postać nimf, co jest o tyle groźniejsze, że nimfy z racji małych rozmiarów dużo trudniej zlokalizować na ciele. Badania Rauter i Hartunga wskazują, że zakażenie krętkami *B. burgdorferi* postaci dorosłych kleszczy *I. ricinus* w Europie jest dwa razy wyższe, niż zakażenie nimf⁴.

Borelioza objawia się klinicznie w różnorodny sposób, między innymi poprzez zmiany skórne, zaburzenia w obrębie mięśni szkieletowych, objawy neurologiczne, uszkodzenia układu limfatycznego, zaburzenia kardiologiczne, stany zapalne oka, wątroby, płuc i nerek

¹ Pancewicz S, Borelioza z Lyme – zasady rozpoznawania i leczenia, *Pediatr Med Rodz* 2014, 10 (2): 163–173

² Burgdorfer W.; Barbour A. G.; Hayes S. F.; Benach J. L.; Grunwaldt E.; Davis J. P.: Lyme disease –A tick-borne pirochetosis? *Science* 216, 1982: 1317–1319

³ Pancewicz S, Borelioza z Lyme... op. cit.

⁴ Rauter C, Hartung T: Prevalence of *Borrelia burgdorferi sensu lato* genospecies in *Ixodes ricinus* ticks in Europe: a metaanalysis. *Appl Environ Microbiol* 2005; 71: 7203–7216.

oraz objawy ogólnoustrojowe. Obraz kliniczny boreliozy manifestuje się zwykle w trzech stadiach. Stadium I rozwija się od dwóch, trzech tygodni od ukąszenia do maksymalnie 3 miesięcy i charakteryzuje się najczęściej zaczerwienieniem skóry w miejscu ukłucia, zwiększającym się obwodowo z upływem dni (rumień wędrujący, inaczej: rumień pełzający, EM). Ma on postać zmiany skórnej, rozpoczynającej się jako plamka lub grudka i szybko powiększającej się obwodowo, stopniowo z czasem blednąc od środka⁵. Znaczenie diagnostyczne ma rumień o średnicy większej niż 5 cm. W tym stadium chorzy mogą nie mieć żadnych innych objawów. U osób, u których wystąpił rumień, dalsza diagnostyka w kierunku boreliozy jest zbędna, gdyż jest to jedyny specyficzny objaw choroby⁶, inne mają charakter nieswoisty i mogą przypominać grypę, są to: osłabienie, bóle mięśniowe, dreszcze, gorączka, rzadziej nacieki limfocytarne.

Stadium II trwa od kilku tygodni do kilku miesięcy po ukąszeniu. W tym czasie mogą pojawić się zaburzenia neurologiczne, takie jak: bóle głowy, sztywność karku, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie mózgu, porażenie nerwów obwodowych twarzy, czy zapalenie stawów. Stadium III ma charakter przewlekły i może rozwijać się latami. Charakterystyczne objawy to przewlekłe zapalenia stawów, zanikowe zapalenie skóry, bóle mięśni, stawów, zaburzenia neurologiczne obejmujące niedowłady, zaburzenia koncentracji, pamięci, a nawet zmiany osobowości. Pacjent może przechodzić tylko jeden etap choroby lub wszystkie, borelioza może też rozwijać się bezobjawowo, aż do fazy drugiej lub trzeciej. Podobieństwo objawów choroby z Lyme z zaburzeniami typowymi dla innych chorób stanowi poważny problem diagnostyczny⁷.

W sytuacji, kiedy rumień wędrujący nie został zaobserwowany lub nie pojawił się wcale, powinno się wykonać diagnostykę boreliozy w oparciu o odpowiednie testy laboratoryjne. Najbardziej przydatne są testy pośrednie, bazujące na poszukiwaniu swoistych przeciwciał w klasach IgM i IgG⁸. Traktujemy je jako testy przesiewowe, charakteryzujące się wysoką czułością, ale niską swoistością, co wiąże się z prawdopodobieństwem uzyskania wyników fałszywie dodatnich. Wszystkie osoby, u których wynik badania uzyskanego w teście przesiewowym jest dodatni, powinny mieć wykonane badanie testem potwierdzającym,

⁵Flisiak R, Pancewicz S, Diagnostyka i leczenie Boreliozy z Lyme, zalecenia Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, <http://www.choroby-zakazne.pl/uploads/pdf/borelioza.pdf> (dostęp z dnia 18 maja 2019)

⁶ Moniuszko A, Pancewicz S, Czupryna P et al.: Erythema migrans jako patognomoniczny objaw choroby z Lyme. *Pol Merkur Lekarski* 2013; 35: 230–232.

⁷ <http://boreliozaonline.pl/> (dostęp z dnia 19 maja 2019)

⁸ Bakken L.L., Coyle P.K., Liegner K.B.: Diagnostik der Lyme-Borreliose — Eine Zusammenstellung. *Immunol. In-vest.* 1997;26(1–2):117–128

najczęściej stosowany to badanie Western-blot, ze względu na wysoką swoistość, przy porównywalnej czułości⁹. Umożliwia to wykluczenie osób zdrowych z wynikami fałszywie dodatnimi i wykrycie chorych z wynikami prawdziwie dodatnimi¹⁰.

Leczenie boreliozy z Lyme trwa przynajmniej 21 dni i opiera się na antybiotykoterapii, dobranej indywidualnie, w zależności od postaci klinicznej choroby i tolerancji przez pacjenta.

Rokowanie w przebiegu prawidłowo leczonej boreliozy jest zazwyczaj dobre. 70-98% pacjentów z rumieniem wędrującym wraca do pełnego zdrowia w ciągu 12 miesięcy od włączenia antybiotykoterapii. W przypadku neuroboreliozy u 70-85% chorych dochodzi do całkowitego ustąpienia objawów w okresie 6-12 miesięcy od włączenia leczenia¹¹. Gdy objawy ze strony stawów utrzymują się przez ponad 3 miesiące od włączenia antybiotykoterapii należy rozpoznać antybiotykooporne boreliozowe zapalenie stawów, dotyczy ono ok. 10% pacjentów. U ok 5% pacjentów z boreliozą występuje tzw. zespół poboreliozowy¹².

W przypadku boreliozy nie jest dostępna profilaktyka czynna (w formie szczepień), dlatego podstawą zapobiegania chorobie są metody profilaktyki nieswoistej, takie jak: ochrona ciała przed kleszczami podczas przebywania w rejonach ich występowania, stosowanie repelentów, ochrona zwierząt domowych oraz odpowiednio wczesne mechaniczne usuwanie kleszcza. W przypadku mnogiego pokłucia, podczas pobytu w rejonie endemicznym osoby dorosłej pochodzącej spoza tego terenu, zaleca się profilaktykę poekspozycyjną w formie jednorazowej dawki doksycykliny (p.o. 200 mg)¹³.

Choroby przenoszone przez kleszcze stanowią ważny problem medyczny. Chorzy z objawami występującymi po pokłuciu przez kleszcze wymagają diagnostyki nie tylko w kierunku boreliozy, czy kleszczowego zapalenia mózgu, ale także w kierunku innych chorób odkleszczowych¹⁴. Mimo dużego zagrożenia atakami pasożytów, dostępu do wielu

⁹ Wilske B., Zoller L., Brade V., Eifert M., Gobel U., Stanek G. i wsp.: MIQ-12 Lyme-Borreliose. W: Mauch H., Lutticken R. Gatermann S. [red.]. Qualitätsstandards in der mikrobiologisch-infektiologischen Diagnostik. Urban&Fischer, München Jena 2000

¹⁰ Gąsiorowski J, Diagnostyka boreliozy, Medycyna pracy, 2007, 58 (5): 439-447

¹¹ Borchers AT, Keen CL, Huntley AC, Gershwin ME, Lyme disease: A rigorous review of diagnostic criteria and treatment. J Autoimmun. 2014; 57: 82-11

¹² Cairns V, Godwin J, Post-Lyme borreliosis syndrome: a meta-analysis of reported symptoms. Int J Epidemiol. 2005; 34: 1340-1345

¹³ Flisiak R, Pancewicz S, Diagnostyka i leczenie Boreliozy... op. cit.

¹⁴ Moniuszko A, Dunaj J, Święcicka I et al.: Co-infections with Borrelia species, Anaplasma phagocytophilum and Babesia spp. in patients with tick-borne encephalitis. Eur J Clin Microbiol Infect Dis 2014. DOI: 10.1007/s10096-014-2134-7.

publikacji, wiedza społeczeństwa na temat występowania chorób przenoszonych przez kleszcze, ich profilaktyki i leczenia jest nadal niesatysfakcjonująca¹⁵.

2. Dane epidemiologiczne

Borelioza występuje tam, gdzie są odpowiednie warunki dla życia kleszczy oznaczające odpowiednią wilgotność, roślinność oraz zwierzęta. Najczęstszym miejscem ich występowania są zatem lasy liściaste, zarośla przy uczęszczanych przez zwierzęta i ludzi szlakach, łąki oraz ogródki. Do grupy osób szczególnie zagrożonych zakażeniem krętkiem boreliozy należą pracownicy przemysłu leśnego oraz rolnicy i grzybiarze. Na ukąszenie kleszczy jesteśmy narażeni przez cały rok, ale większość nowych przypadków boreliozy jest notowana między 1 maja a 30 listopada, a 80% przypadków występuje w czerwcu i lipcu, czyli w okresie żerowania nimf kleszczy.

Szacuje się, że rozpowszechnienie kleszczy zakażonych krętkami *Borrelia burgdorferi* w Polsce wynosi od 6% do 15% i dotyczy w równym stopniu terenów wiejskich i miejskich¹⁶. Na terenie Europy odsetek ten wynosi średnio 13,7% (18,6% wśród osobników dorosłych i 10,1% wśród nimf). Ryzyko wystąpienia infekcji po ukąszeniu przez kleszcza na terenie endemicznym wynosi w Europie 3-12%. Szacunkowa liczba nowych zachorowań na boreliozę w ciągu roku wynosi w Europie 65 tys.¹⁷.

W Polsce według danych Narodowego Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny liczba zachorowań na boreliozę systematycznie wzrasta – w 2012 roku zarejestrowano zapadalność 22,8/100 000, w 2013 roku zapadalność 33,12/100 000, w roku 2016 - 55,22/100 000, a w roku 2017 56/100 000¹⁸. W całej Polsce w roku 2017 zarejestrowano 21 514 zachorowań na boreliozę¹⁹.

W 2017 roku w województwie zachodniopomorskim odnotowano 851 zachorowań na boreliozę z Lyme (o 328 zachorowań więcej niż w roku 2016), natomiast liczba hospitalizacji wyniosła 88 przypadków. Współczynnik zapadalności na boreliozę w województwie wynosił 49,9 i był niższy niż w Polsce (56 na 100 tys.)²⁰.

¹⁵ Pancewicz S, Borelioza z Lyme... op. cit.

¹⁶ Stańczak J, Racewicz M, Kubica-Biernat B, Kruminis-Lozowska W, Dabrowski J. et al., Prevalence of *Borrelia burgdorferi* sensu lato in *Ixodes ricinus* ticks (Acari, Ixodidae) in different Polish woodlands. *Ann Agric Environ Med.* 1999; 6: 127–132.

¹⁷ Rauter C, Hartung T: Prevalence of *Borrelia burgdorferi* sensu lato... op. cit.

¹⁸ Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego –Państwowy Zakład Higieny. www.pzh.gov.pl (dostęp z dnia 11 maja 2017).

¹⁹ http://www.wold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2017/Ch_2017.pdf (23.05.2019).

²⁰ Ibidem.

3. Opis obecnego postępowania

Ogromnym problemem, zarówno medycznym jak i społecznym, jest brak szczepionki przeciwko boreliozie. Dodatkowym utrudnieniem jest ograniczony dostęp do świadczeń gwarantowanych zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej²¹, polegający na konieczności otrzymania skierowania do lekarza specjalisty, który może skierować na badania diagnostyczne w zakresie oznaczenia przeciwciał: anty-Borrelia Burgdorferi IgG, przeciwciał IgG-test potwierdzający, przeciwciał anty-Borrelia Burgdorferi IgM, przeciwciał IgM-test potwierdzający, przeciwciał anty-Borrelia Burgdorferi IgG/IgM, przeciwciał IgG/IgM-test potwierdzający, Borrelia afzelii-przeciwciała IgG, Borrelia afzelii-przeciwciała IgM, Borrelia-przeciwciała całkowite. Należy również pamiętać, iż leczenie boreliozy należy do świadczeń gwarantowanych tylko w zakresie leczenia szpitalnego. Prowadzenie dalszej terapii po wypisaniu ze szpitala nie jest świadczeniem gwarantowanym²².

W niektórych województwach realizowane są Regionalne Programy Zdrowotne dotyczące profilaktyki boreliozy (woj. warmińsko-mazurskie, woj. lubelskie), jednak działania te nie obejmują w chwili obecnej województwa zachodniopomorskiego. W Gminie Stepnica również nie jest obecnie realizowany program zdrowotny o wybranej tematyce.

Wśród PPZ realizowanych przez inne samorządy można wymienić m.in.:

- PPZ pn. „Badania profilaktyczne dla mieszkańców Gminy Miasta Jaworzna w kierunku rozpoznania boreliozy”;
- PPZ pn. „Program profilaktyki boreliozy w powiecie słupskim”;
- PPZ pn. „Poznaj boreliozę – mysłowicki program badań profilaktycznych w kierunku rozpoznania boreliozy oraz edukacji zdrowotnej z zakresu chorób odkleszczowych”;
- PPZ pn. „Program wykrywania zakażeń *Borrelia burgdorferi* wśród mieszkańców województwa lubelskiego ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka, jako profilaktyka boreliozy z Lyme na lata 2017-2019”;

²¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (Dz. U. z 2013r. poz. 1413).

²² www.mpz.mz.gov.pl (23.05.2019r.)

4. Uzasadnienie potrzeby wdrożenia programu

Wzrastająca corocznie liczba zachorowań na boreliozę, w obliczu braku metod profilaktyki swoistej (szczepienia) sprawia, że choroba stanowi coraz poważniejszy problem natury medycznej i społecznej. Mimo dużego zagrożenia atakami kleszczy, dostępu do wielu publikacji, zarówno naukowych jak i popularnonaukowych, wiedza na temat występowania chorób przenoszonych przez kleszcze, ich profilaktyki i leczenia jest nadal znikoma w polskim społeczeństwie. Należy zatem zwiększać dostęp do diagnostyki boreliozy, co jest postępowaniem społecznie oczekiwanym i przeloży się na wzrost wykrywalności choroby w populacji docelowej. Realizacja opisanych w projekcie interwencji będzie stanowiła istotne uzupełnienie świadczeń już istniejących i w konsekwencji poprawi bezpieczeństwo zdrowotne populacji Gminy Stepnica w perspektywie długofalowej.

Oczekuje się, że zapewnienie mieszkańcom z grup szczególnego ryzyka bezpłatnych badań diagnostycznych w kierunku boreliozy pozwoli na zwiększenie wykrywalności zakażeń oraz wdrożenie procesu terapeutycznego na wczesnym etapie choroby, w przypadku wyników pozytywnych. Edukacja zdrowotna kierowana w ramach programu do mieszkańców gminy pozwoli na zwiększenie ich świadomości zdrowotnej w zakresie profilaktyki chorób odkleszczowych, czynników ryzyka zakażenia bakterią *Borrelia burgdorferi* oraz korzyści wynikających z wczesnego wykrywania boreliozy. Oczekuje się, iż wszystkie podejmowane w programie interwencje przelożą się w perspektywie długookresowej na ograniczenie liczby zakażeń *Borrelia burgdorferi* w populacji gminy oraz odległych następstw wynikających z zakażenia.

Ponadto zaplanowany program wpisuje się w krajowe i lokalne strategie zdrowotne, ponieważ jego zakres jest zgodny z:

- Priorytetami zdrowotnymi określonymi Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych²³:
  - *priorytet 6: Zwiększenie skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom, w tym przeciwdziałanie skutkom nieprawidłowej antybiotykoterapii;*
  - *priorytet 7: Tworzenie warunków sprzyjających utrzymaniu i poprawie zdrowia w środowisku nauki, pracy i zamieszkania;*
- Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020²⁴;

²³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych [Dz.U. 2018 poz. 469].

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020 [Dz.U. 2016 poz. 1492].

- *cel operacyjny 4: Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki;*
- Priorytetami dla regionalnej polityki zdrowotnej województwa zachodniopomorskiego²⁵:
  - *Priorytet 6: Zwiększenie skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom, w tym przeciwdziałanie skutkom nieprawidłowej antybiotykoterapii;*
  - *Priorytet 7: Tworzenie warunków sprzyjających utrzymaniu i poprawie zdrowia w środowisku nauki, pracy i zamieszkania.*

---

²⁵ Priorytety dla Regionalnej Polityki Zdrowotnej dla lecznictwa szpitalnego dla województwa zachodniopomorskiego na okres 1 stycznia 2019r. - 31 grudnia 2021r., Szczecin 2018.

II. Cele programu polityki zdrowotnej i mierniki efektywności jego realizacji

1. Cel główny:

Celem głównym programu jest zmniejszenie ryzyka zachorowań na boreliozę poprzez działania prowadzone w programie wśród dorosłych mieszkańców Gminy Stepnica w latach 2019-2023.

2. Cele szczegółowe:

- 1) poprawa dostępności mieszkańców Gminy Stepnica do badań przesiewowych w kierunku boreliozy w okresie trwania programu;
- 2) wzrost wykrywalności boreliozy w populacji docelowej w okresie trwania programu;
- 3) poszerzenie wiedzy i świadomości zdrowotnej mieszkańców Gminy Stepnica w zakresie profilaktyki, czynników ryzyka oraz możliwości ograniczenia zachorowalności na boreliozę.

3. Mierniki efektywności realizacji programu polityki zdrowotnej

Tab. 1. Mierniki efektywności programu polityki zdrowotnej

Lp.	Miernik efektywności	Wartość docelowa	Sposób pomiaru
1.	Wzrost dostępności do świadczeń diagnostycznych, realizowanych w kierunku wykrywania boreliozy	Odsetek zgłaszalności do programu (wd. 30%)	Dane pochodzące ze sprawozdań przekazywanych przez realizatora programu
2.	Wzrost wykrywalności boreliozy w populacji docelowej	Odsetek osób z dodatnim wynikiem testu ELISA (wd. 10%)	Dane pochodzące ze sprawozdań przekazywanych przez realizatora programu
3.	Odsetek osób, u których uzyskano poszerzenie wiedzy i świadomości zdrowotnej w zakresie profilaktyki, czynników ryzyka oraz możliwości ograniczenia zachorowalności na boreliozę	Co najmniej 30% uczestników programu	Liczba wyników co najmniej dobrych (min. 75% poprawnych odpowiedzi) dla post-testów przeprowadzanych po edukacji zdrowotnej z pre-testami przeprowadzanymi przed edukacją zdrowotną programu

III. Charakterystyka populacji docelowej oraz charakterystyka interwencji, jakie są planowane w ramach programu polityki zdrowotnej

1. Populacja docelowa

Program będzie skierowany do dorosłych mieszkańców (18+) Gminy Stepnica (3 781 osób²⁶), którzy zostaną objęci działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi na temat profilaktyki chorób odkleszczowych oraz osób z grup ryzyka, czyli leśników, rolników, osób mieszkających na terenach zadrzewionych, grzybiarzy, działkowiczów itp., u których zostaną przeprowadzone badania przesiewowe w kierunku boreliozy (jest to subpopulacja, u której z racji pracy lub zachowań rekreacyjnych istnieje podwyższone ryzyko zakażenia) i/lub wykazujących objawy choroby odkleszczowej. Ze względu na ograniczone możliwości budżetowe zdecydowano się objąć działaniami około 60% populacji docelowej, tj. 2250 mieszkańców, po 450 osoby w każdym roku trwania programu.

2. Kryteria kwalifikacji do udziału w programie polityki zdrowotnej oraz kryteria wyłączenia z programu polityki zdrowotnej

1) Edukacja zdrowotna w programie jest skierowana do dorosłych mieszkańców gminy, którzy spełniają następujące kryteria:

a) Kryteria włączenia:

- wiek 18 lat i więcej;
- zamieszkiwanie na terenie Gminy Stepnica.

b. Kryteria wyłączenia:

- brak

2) Badania diagnostyczne w programie są skierowane do dorosłych mieszkańców gminy, którzy spełniają następujące kryteria:

a) Kryteria włączenia:

- wiek 18 lat i więcej;
- zamieszkiwanie na terenie Gminy Stepnica;
- występowanie czynników ryzyka boreliozy (przynależność do grupy podwyższonego ryzyka zachorowania na boreliozę, stwierdzona w pielęgniarstwie postępowaniu kwalifikacyjnym) i/lub objawów choroby odkleszczowej;

²⁶ wg Działu Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Stepnica liczba mieszkańców wynosi 4703, z czego 3781 powyżej 18 r.ż., stan na dzień 23.05.2019 r.

- brak rumienia wędrującego stwierdzony w ramach wizyty kwalifikacyjnej;
- wyrażenie pisemnej zgody na udział w programie.

b. Kryteria wyłączenia:

- korzystanie ze świadczeń finansowanych przez NFZ w związku ze zdiagnozowaną przed rozpoczęciem programu boreliozą;
- korzystanie ze świadczeń w ramach programu zdrowotnego mającego na celu wykrywanie boreliozy;
- korzystanie ze świadczeń diagnostycznych w kierunku boreliozy w ramach świadczeń gwarantowanych do 6 miesięcy przed planowanym udziałem w programie.

3. Planowane interwencje:

1) Badania diagnostyczne - wczesne wykrywanie zakażenia krętkiem *Borrelia burgdorferi*:

- kwalifikacja do grupy ryzyka - wywiad pielęgniarski z zastosowaniem kwalifikującego kwestionariusza ankiety, zawierającego pytania związane z ryzykiem zakażenia krętkiem *Borrelia burgdorferi* oraz badanie pacjentów pod kątem występowania objawów boreliozy. W przypadku stwierdzenia występowania rumienia wędrującego, wykluczenie pacjenta z programu i skierowanie go niezwłocznie do specjalisty;
- uzyskanie zgody pacjenta na udział w programie;
- pobranie krwi do testu ELISA (przeciwciała IgG i IgM);
- badanie jakości udzielonych świadczeń za pomocą ankiety satysfakcji pacjenta;
- diagnostyka laboratoryjna;
- przekazanie wyniku uczestnikowi programu;
- w przypadku kiedy wynik testu jest dodatni lub wątpliwy - poinformowanie pacjenta o konieczności udania się do lekarza specjalisty chorób zakaźnych celem uzyskania skierowania na dalsze badania metodą Western blot i w przypadku potwierdzenia diagnozy - podjęcie leczenia w ramach finansowania przez publicznego płatnika (poza programem).

2) Edukacja adresatów programu:

- prowadzona przez lekarza lub pielęgniarkę w formie cyklu wykładów z zakresu profilaktyki chorób odkleszczowych, odbywających się z częstotliwością 1 raz na 6 miesięcy, realizowanych w formie wykładów 90-minutowych, w wynajętych salach posadowionych na terenie gminy. Szkolenia będą miały formę prelekcji ustnej opartej

o prezentację multimedialną - zbadanie poziomu wiedzy uczestników zostanie zrealizowane przy zastosowaniu pre-testu przed prelekcją oraz post-testu po prelekcji. Materiały edukacyjne będą zawierały szczegółowe omówienie metod nieswoistej profilaktyki zakażeń odkleszczowych, takich jak unikanie obszarów częstego występowania kleszczy, stosowanie odpowiednich środków ochrony, np. noszenie odpowiedniego ubioru (jasne kolory, długie rękawy i nogawki) oraz używanie preparatów odstrasżających owady (repelentów) i impregnowanie ubrań permertryną itp. oraz metod usuwania kleszcza (przy pomocy specjalnych kleszczyków, tuż przy powierzchni skóry, aby uniknąć ściskania ciała kleszcza, unikanie stosowania środków chemicznych).

- realizowana za pomocą ulotek i plakatów informacyjnych w podmiotach leczniczych realizującym program oraz w urzędzie gminy (zachowanie zasad higieny, profilaktyka zakażeń, sposób postępowania w razie ukłucia kleszcza).

3.1. Dowody skuteczności planowanych działań

a. Opinie ekspertów klinicznych

Prowadzenie badań przesiewowych w kierunku zakażenia krętkiem *Borrelia burgdorferi* w grupach ryzyka z zastosowaniem 2-etapowego modelu diagnostycznego, rekomendują następujące organizacje zrzeszające ekspertów klinicznych:

- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO);
- International Lyme and Associated Diseases Society (ILADS);
- Amerykańska Akademia Neurologii (AAN);
- Infectious Diseases Society of America – Towarzystwo Lekarzy Chorób Zakaźnych w Stanach Zjednoczonych (IDSA);
- European Federation of Neurological Societies (EFNS);
- European Concerted Action on Lyme Borreliosis (EUCALB);
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC);
- Polskie Towarzystwo Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych (PTEiLChZ);
- Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH);
- Polskie Towarzystwo Diagnostyki Laboratoryjnej (PTDL);

b. Zalecenia, wytyczne i standardy dotyczące postępowania w problemie zdrowotnym

Zgodnie z zaleceniami Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych (PTEiLChZ) laboratoryjna diagnostyka boreliozy polega na wykryciu specyficznych przeciwciał klasy IgM oraz IgG w surowicy pacjenta. W tym celu PTEiLChZ zaleca dwuetapową strategię²⁷:

- **I etap - test immunoenzymatyczny ELISA**

W pierwszym etapie należy wykonać immunoenzymatyczny test ELISA równolegle w klasie IgG oraz IgM. Testy Elisa charakteryzują się wysoką czułością (ok. 70%), ale niższą specyficznością, co oznacza, że niemal każda próbka krwi pobrana od osoby z chorobą z Lyme wykaże wynik pozytywny. Jeśli natomiast wynik testu ELISA w obu klasach jest ujemny, prawdopodobieństwo, że osoba choruje na boreliozę, jest bardzo małe i dalsze badania nie są zalecane. Jeśli wynik testu ELISA będzie fałszywie pozytywny należy bezwzględnie potwierdzić diagnozę w drugim etapie.

²⁷ Pancewicz S, Garlicki A, Moniuszko-Malinowska A i wsp., Diagnostyka i leczenie chorób przenoszonych przez kleszcze. Rekomendacje polskiego towarzystwa epidemiologów i lekarzy chorób zakaźnych, Przegląd Epidemiologiczny 2015; 69: 421 - 428

- **II etap - test Western-blot**

W drugim etapie należy wykorzystać test Western-blot (lub nowszej generacji testy Lineblot). W odróżnieniu od techniki ELISA, Western-blot gwarantuje przede wszystkim specyficzność. Oznacza to, że wynik dodatni badania możliwy jest do uzyskania tylko u osób, które zetknęły się z bakterią *Borrelia*, tym samym Western-blot pozwala na weryfikację wyniku testu ELISA.

Metody ELISA i Western blot wzajemnie się uzupełniają. Nie powinno się zatem wykonywać jedynie testu Western-blot z pominięciem testu ELISA, ponieważ w ten sposób zwiększa się możliwość wystąpienia błędów diagnostycznych. Najbardziej rzetelne wyniki test daje po ok. 6 tygodniach od wtargnięcia wirusa do organizmu, i nie powinno się go przeprowadzać wcześniej ze względu na tzw. okienko serologiczne, tj. czas od momentu wniknięcia krętka, do momentu pojawienia się przeciwciał we krwi. Dlatego też, gdy występuje podejrzenie boreliozy, a wynik badania jest ujemny, należy je powtórzyć po kilku tygodniach, istnieje bowiem możliwość, iż pierwsze badanie było wykonane właśnie w czasie okienka serologicznego. W przypadku boreliozy okno serologiczne trwa średnio 4 tygodnie, dlatego wykonanie badań w czasie krótszym niż 4 tygodnie od ukąszenia przez kleszcza stwarza ryzyko uzyskania wyniku fałszywie negatywnego. Wykonując badanie na boreliozę należy zatem pamiętać, aby nie robić tego bezpośrednio po ukłuciu kleszcza, należy odczekać minimum 4 tygodnie.

c. Dowody skuteczności (efektywności klinicznej) oraz efektywności kosztowej

Borelioza jest chorobą zakaźną, do zarażenia którą dochodzi najczęściej w wyniku ukąszenia kleszcza. Rozpoznanie boreliozy stawiane jest coraz częściej w przypadkach patologii dotyczących układu ruchu, układu nerwowego, zaburzeń rytmu serca oraz objawów dotyczących innych narządów i układów, co jest efektem postępów diagnostyki oraz coraz większej świadomości lekarzy i pacjentów. Problemem jest natomiast skuteczne leczenie tej choroby, gdyż standardowe podejście do terapii boreliozy, w przeważającej większości przypadków okazuje się efektywne tylko na krótki czas lub zupełnie nieskuteczne.

W zaleceniach IDSA (Infectious Diseases Society of America – Towarzystwo Lekarzy Chorób Zakaźnych w Stanach Zjednoczonych) występuje wiele wskazań dotyczących profilaktyki i leczenia boreliozy. Towarzystwo to stosuje stopniowanie wskazań od mocno zalecanych przez obojętne do niepolecanych (5 stopni) i dodatkowo: stopień ich weryfikacji (od kontrolowanych badań naukowych do niezwyfikowanego poglądu autorytetu).

W zaleceniach IDSA dotyczących profilaktyki za najważniejsze uważa się unikanie ekspozycji, a jeśli to niemożliwe, stosowanie odpowiedniej odzieży, repelentów, sprawdzanie całego ciała i szybkie usuwanie kleszcza. Nie poleca się natomiast wykonywania testu serologicznego bezpośrednio po ukłuciu, a także profilaktycznego leczenia, z wyjątkiem uzasadnionych przypadków, w których stosuje się jednorazową dawkę doksycykliny. W zaleceniach IDSA zwraca się też uwagę na edukację lekarzy w zakresie rozpoznawania gatunku i stadium kleszcza. Lekarze na terenach endemicznych powinni umieć rozpoznawać i leczyć choroby odkleszczowe. Osoby pokłute przez kleszcze powinny być obserwowane przez 30 dni w celu sprawdzenia, czy nie rozwinie się u nich rumień lub choroba grypopodobna²⁸.

Nieco inne poglądy niż IDSA prezentuje International Lyme and Associated Diseases Society (ILADS, Międzynarodowa Organizacja ds. Boreliozy i Chorób Towarzystających). Między wymienionymi organizacjami trwa konflikt dotyczący metod terapeutycznych stosowanych w zakażeniach *Borrelia burgdorferi*. International Lyme and Associated Diseases Society popiera dłuższe leczenie, kombinacje antybiotyków z innymi lekami i niestandardowe metody leczenia²⁹.

Z kolei we Francji zalecenia dotyczące objawów sugerujących boreliozę, metod laboratoryjnych stosowanych do rozpoznawania, metod leczenia i możliwej profilaktyki opracował Instytut Pasteura. Profilaktykę podzielono na pierwotną (zapobiegającą ukłuciu przez kleszcza) i wtórną (metody postępowania po ukłuciu). Jedną z metod profilaktycznych polecanych w uzasadnionych przypadkach (strefa endemiczna, wielokrotne pokłucie, długi okres przebywania kleszcza w ciele, znany, wysoki odsetek zakażonych kleszczy na danym terenie) jest podanie jednorazowej dawki doksycykliny (200 mg) lub zamiennie u osób, u których nie jest ona zalecana (kobiety ciężarne, dzieci i osoby z deficytem immunologicznym) – amoksycyliny przez 10–14 dni. Równocześnie nie jest polecana systematyczna, czyli powtarzająca się, antybiotykoterapia profilaktyczna³⁰.

²⁸ Wormser G.P., Dattwyler R.J., Shapiro E.D., Halperin J.J., Steere A.C., Klempner M.S. i wsp.: The clinical assessment, treatment, and prevention of Lyme disease, human granulocytic anaplasmosis, and babesiosis: clinical practice guidelines by the Infectious Diseases Society of America. Clin. Infect. Dis. 2006;43:1089–1134

²⁹ International Lyme and Associated Diseases Society: Practice guidelines for the treatment of Lyme disease [dostęp dnia 7 października 2010] http://www.ilads.org/files/ILADS_Guidelines.pdf

³⁰ SPILF. 16e Conférence de Consensus en thérapeutique anti-infectieuse. 13 décembre 2006. Borréliose de Lyme : démarches diagnostiques, thérapeutiques et préventives http://www.infectiologie.com/site/medias/english/Lyme_shortext-2006.pdf

Zalecenia profilaktyczno-terapeutyczne można znaleźć także na stronach internetowych European Union Concerted Action on Lyme Borreliosis (EUCALB – Europejskie Działanie w Sprawie Boreliozy). Zgodnie z nimi najlepiej chronić się przed ekspozycją na kleszcze, natomiast jeśli nie można jej uniknąć, należy używać odpowiedniej odzieży i repelentów, sprawdzać całe ciało i szybko usuwać kleszcza. Ważne jest też szybkie wszczęcie leczenia w razie stwierdzenia objawów choroby, aby zapobiec rozwojowi choroby z Lyme i jej skutkom³¹.

4. Sposób udzielania świadczeń w ramach programu polityki zdrowotnej

Kwalifikacja do programu oraz pobór krwi do badań przesiewowych będzie realizowany w trybie ambulatoryjnym w wybranym w drodze konkursu podmiocie leczniczym, posiadającym umowę z NFZ na realizację świadczeń w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna. O udziale w programie będzie decydować przynależność do grupy ryzyka zachorowania na boreliozę, stwierdzona za pomocą kwestionariusza. Wzór ankiety kwalifikacyjnej określono w załączniku 1, natomiast wzór zgody pacjenta na badanie przesiewowe w załączniku 2.

W ramach akcji informacyjnej zostaną przekazane adresatom programu terminy wykonywania badań przesiewowych w ramach programu oraz odbioru wyników. W ramach edukacji zdrowotnej na terenie gminy prowadzone będą wykłady z zakresu profilaktyki chorób odkleszczowych dla wszystkich dorosłych mieszkańców gminy.

5. Sposób zakończenia udziału w programie polityki zdrowotnej

Po wykonaniu badań skriningowych uczestnicy kończą udział w programie:

- w przypadku negatywnego (ujemnego) wyniku badania – po odebraniu wyniku;
- w przypadku pozytywnego (dodatniego) wyniku badania – skierowanie do konkretnego podmiotu leczniczego, gdzie będzie rozpoczęty proces diagnostyki pogłębionej (Western blot).

Pacjent w każdym momencie może zdecydować o zakończeniu udziału w programie. W przypadku podjęcia takiej decyzji, pomimo odbioru informacji o wyniku dodatnim, zostaje poinformowany o wszelkich negatywnych konsekwencjach związanych z przerwaniem procesu diagnostycznego oraz postępowaniem ewentualnej choroby w przypadku nie podjęcia

---

³¹ European Union Concerted Action on Lyme Borreliosis <http://meduni09.edis.at/eucalb/cms/index.php>

Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica
na lata 2019-2023

leczenia. Wszyscy pacjenci zostaną dodatkowo poproszeni o wypełnienie krótkiej ankiety, której wyniki będą pomocne w ewaluacji programu (załącznik 4).

IV. Organizacja programu polityki zdrowotnej

1. Etapy programu polityki zdrowotnej i działania podejmowane w ramach etapów

- 1) wybór osób odpowiedzialnych za realizację programu, zatrudnianych przez koordynatora programu (Urząd Miasta i Gminy Stepnica);
- 2) opracowanie projektu programu;
- 3) przygotowanie i przeprowadzenie procedury konkursowej (III kwartał 2019); wyłonienie realizujących program: podmiotów leczniczych, spełniających kryteria kadrowe, lokalowe i infrastrukturalne przewidziane przepisami dla realizacji zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej³²;
- 4) podpisanie umów na realizację programu;
- 5) realizacja programu (III kwartał 2019 - III kwartał 2023)
  - akcja informacyjna (plakaty, ulotki);
  - edukacja zdrowotna w trakcie realizowanych w ramach programu wykładów z zakresu profilaktyki chorób odkleszczowych dla osób objętych działaniami edukacyjnymi;
  - wypełnienie kwestionariusza ankiety kwalifikującej, mającej na celu przypisanie ankietowanych osób do grupy ryzyka zakażeń krętkiem *Borrelia burgdorferi*;
  - pobranie krwi do testu ELISA (badania serologiczne będą obejmować obie klasy przeciwciał, tj. IgG i IgM) osobom z grupy ryzyka;
  - po otrzymaniu pozytywnego wyniku testu przesiewowego skierowanie pacjenta do dalszego leczenia w poradni chorób zakaźnych (poza programem).
- 6) ewaluacja:
  - analiza efektywności działań z zakresu edukacji zdrowotnej na podstawie wyników pre-testów oraz post-testów,
  - analiza zgłaszalności na podstawie sprawozdań realizatora,
  - analiza jakości udzielanych świadczeń na podstawie wyników ankiety kierowanej do uczestników,
  - analiza efektywności prowadzonych działań na podstawie oceny mierników efektywności;
- 7) przygotowanie raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej (IV kwartał 2023).

³² Załącznik 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, Załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2015 r. (poz. 86).

2. Warunki realizacji programu polityki zdrowotnej dotyczące personelu, wyposażenia i warunków lokalowych

Koordinatorem programu będzie Urząd Miasta i Gminy Stepnica. W programie realizatorem będzie wyłoniony w drodze konkursu ofert podmiot leczniczy, spełniający następujące wymagania formalne:

- wpis do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej [Dz.U. 2018 poz. 2190 z późn zm.];
- spełnianie wymogów lokalowych, sprzętowych i kadrowych, wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej [Dz.U. 2016 nr 0 poz. 86];
- aktualna umowa z NFZ na realizację świadczeń zdrowotnych w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna;
- posiadanie w swojej strukturze laboratorium analitycznego lub gwarantowanego dostępu do laboratorium z możliwością wykonania badań stosownych do prowadzonych w ramach programu działań, spełniających pod względem warunków i wyposażenia wymogi określone w obowiązujących przepisach prawa;
- zapewnienie udzielania świadczeń zdrowotnych w programie wyłącznie przez osoby wykonujące zawód medyczny, w tym: zatrudnionych lekarzy i pielęgniarki POZ;
- posiadanie sprzętu komputerowego i oprogramowania umożliwiającego gromadzenie i przetwarzanie danych uzyskanych w trakcie realizacji programu.

Podmiot udzielający świadczeń w programie będzie zobowiązany do prowadzenia i przechowywania dokumentacji medycznej w formie papierowej oraz elektronicznej w arkuszu kalkulacyjnym (załącznik 2), a także do przekazywania uczestnikom ankiet satysfakcji pacjenta (załącznik 4). Ponadto realizator będzie przekazywał koordynatorowi sprawozdania okresowe, a także sporządzi sprawozdanie końcowe z przeprowadzonych interwencji (załącznik 3). Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych w programie jest zobowiązany prowadzić, przechowywać i udostępniać dokumentację medyczną w sposób zgodny z Ustawą z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta [tekst jedn. Dz.U. 2017 poz. 1318 ze zm.], Ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia [tekst jedn. Dz.U. 2019 poz. 408 ze zm.], a także Ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych [Dz.U. 2018 poz. 1000 ze zm.].

V. Sposób monitorowania i ewaluacji programu polityki zdrowotnej

1. Monitorowanie

1) Ocena zgłaszalności do programu prowadzona na podstawie sprawozdań realizatora w półrocznych okresach sprawozdawczych (1 stycznia –30 czerwca, 1 lipca - 31 grudnia), corocznych okresach sprawozdawczych (1 stycznia – 31 grudnia) oraz całościowo po zakończeniu programu (załącznik 3):

- liczba osób zakwalifikowanych do programu;
- liczba osób niezakwalifikowanych do programu;
- liczba osób, które zrezygnowały z udziału w programie w trakcie jego trwania;
- analiza liczby osób uczestniczących w działaniach z zakresu edukacji zdrowotnej prowadzona corocznie oraz całościowo po zakończeniu programu;
- analiza liczby osób, które zgłosiły się do programu celem diagnostyki;
- analiza liczby osób zakwalifikowanych do programu celem diagnostyki;
- analiza liczby osób, u których stwierdzono występowanie boreliozy;
- analiza odsetka wykonanych testów ELISA;
- analiza liczby osób skierowanych do pogłębionej diagnostyki.

2) Ocena jakości świadczeń w programie

- coroczna analiza wyników ankiety satysfakcji pacjenta (załącznik 4);
- bieżąca analiza pisemnych uwag przekazywanych przez uczestników do koordynatora programu.

2. Ewaluacja

Ocena efektywności programu – coroczna oraz końcowa prowadzona poprzez:

- odsetka populacji docelowej uczestniczącej w programie;
- odsetka populacji z wynikiem dodatnim na obecność przeciwciał IgG i IgM;
- porównawczą wyników post-testów oraz pre-testów dotyczących wiedzy przekazywanej podczas wykładów w ramach edukacji zdrowotnej mieszkańców;
- identyfikację ewentualnych czynników zakłócających przebieg programu.

Należy zaznaczyć, że zasadnicza ewaluacja programu będzie opierać się, jak wspomniano powyżej, na porównaniu stanu sprzed wprowadzenia działań w ramach programu ze stanem po ich wprowadzeniu.

VI. Budżet programu polityki zdrowotnej

1. Koszty jednostkowe:

- 10 zł – koszt pielęgniarskiego wywiadu kwalifikującego;
- 100 zł – koszt jednostkowy pobrania materiału do badań wraz z wykonaniem testu immunoenzymatycznego ELISA (IgG+IgM);
- 1 000 zł – koszt edukacji zdrowotnej, w tym 700 zł – koszt wykładów (2 rocznie) 300 zł – koszt ulotek, plakatów itp.;
- 200 zł – koszt monitorowania i ewaluacji programu.

2. Planowane koszty całkowite:

Tab. II. Koszty całkowite w poszczególnych latach (w złotych).

Rok realizacji		2019	2020	2021	2022	2023
1	Szacunkowa liczba przeprowadzonych wywiadów kwalifikujących	450	450	450	450	450
2	Szacunkowa liczba osób niezakwalifikowanych (70%)	315	315	315	315	315
3	Koszt cząstkowy za interwencje u osób niezakwalifikowanych (10zł x poz. 2)	3 150	3 150	3 150	3 150	3 150
4	Szacunkowa liczba osób zakwalifikowanych (30%)*	135	135	135	135	135
5	Koszt interwencji (110zł x poz. 4)	14 850	14 850	14 850	14 850	14 850
6	Koszt edukacji zdrowotnej	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
7	Koszt monitorowania i ewaluacji programu	200	200	200	200	200
8	Calkowity koszt programu	19 200	19 200	19 200	19 200	19 200
		96 000				

* wartość szacowana na podstawie doświadczeń innych jednostek samorządowych przeprowadzających podobne programy oraz sytuacji epidemiologicznej w regionie

3. Źródła finansowania

Program finansowany z budżetu Gminy Stepnica. Urząd będzie się starał o dofinansowanie 80% kosztów działań realizowanych w programie w latach 2019-2023 przez Zachodniopomorski Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia na podstawie art. 48d ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych [Dz.U. 2018 poz. 1510 z późn. zm.] oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie trybu składania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie programów polityki zdrowotnej realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz trybu rozliczania przekazanych środków i zwrotu środków niewykorzystanych lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem [Dz.U. 2017 poz. 9]. W przypadku braku uzyskania finansowania Urząd Miasta i Gminy Stepnica zapewni ciągłość finansowania działań realizowanych w programie.

Załączniki

Załącznik 1

Kwestionariusz ankiety kwalifikującej do uczestnictwa w „Programie profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023” (wzór)

Płeć (K/M)		Data przeprowadzenia wywiadu kwalifikującego
Wiek		..... / ..... / .....
Nr badania		(dzień/miesiąc/rok)

	TAK	NIE
Czy kiedykolwiek wykryto u Pana/ Pani boreliozę? (1 pkt.)		
Czy pamięta Pan/Pani ukąszenie kleszcza? (1 pkt.)		
Czy ma pan/Pani następujące objawy:		
• Gorączka (1 pkt.)		
• Bóle kostno-stawowe (1 pkt.)		
• Zawroty głowy (1 pkt.)		
• Podwójne widzenie (1 pkt.)		
• Bóle głowy (1 pkt.)		
• Wymioty, nudności (1 pkt.)		
• Sztywność stawów (1 pkt.)		
• Problemy z koncentracją (1 pkt.)		
• Sztywność karku (1 pkt.)		
• Problemy z zebraniem myśli, wysławianiem się (1 pkt.)		
• Zaburzenia nastroju (1 pkt.)		
Czy wystąpił u Pani/Pana:		
• rumień wędrujący (2 pkt.)		
• przewlekłe zanikowe zapalenie skóry kończyn (2 pkt.)		
• zapalenia stawów (2 pkt.)		
• zapalenie mięśnia sercowego (2 pkt.)		

Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica
na lata 2019-2023

• neuroborelioza (2 pkt.)		
• inne choroby odkleszczowe (jakie?) (2 pkt.)		
Czy przebywa Pan/Pani często na otwartej przestrzeni? (1 pkt.)		
Czy ma Pan/Pani zwierzę domowe przebywające często poza domem (pies, kot, królik)? (1 pkt.)		
Czy wykonuje Pan/Pani jeden z podanych poniżej zawodów lub czy ma pan/Pani jedno z podanych poniżej hobby:		
• leśnik (1 pkt.)		
• rolnik (1 pkt.)		
• myśliwy (1 pkt.)		
• działkowicz (1 pkt.)		
• grzybiarz (1 pkt.)		
• inne wymagający pracy w terenie zadrzewionym lub zakrzewionym, jakie? ..... (1 pkt.)		
LICZBA UZYSKANYCH ODPOWIEDZI		

Kwalifikacja do diagnostyki w przypadku uzyskania min 20 pkt.

Kwalifikacja do uczestnictwa w programie	Pieczęć placówki	Podpis pielęgniarki
TAK/NIE*		

* niewłaściwe skreślić

Załącznik 2

**Karta uczestnika „Programu profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób
dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023” (wzór)**

Część A

I. Dane uczestnika programu

Nazwisko		Data urodzenia
Imię		..... / ..... / .....
Nr PESEL*		(dzień/miesiąc/rok)

II. Zgoda na pobranie materiału do badań oraz przeprowadzenie testu diagnostycznego ELISA

Zostałam/em poinformowana/y o znaczeniu pozytywnego testu i korzyściach oraz konsekwencjach wykrycia zakażenia. Informacja przekazana mi przez pielęgniarkę była dla mnie w pełni jasna i zrozumiała. W trakcie rozmowy z miałam/em możliwość zadawania pytań dotyczących proponowanego postępowania. Oświadczam, że zapoznałam/em się z powyższym tekstem i wyrażam zgodę na pobranie materiału do badań oraz przeprowadzenie testu diagnostycznego ELISA

.....
(data i podpis pacjenta)

Część B

III. Potwierdzenie pobrania materiału do badań i przekazania do laboratorium

Data pobrania materiału	Podpis pielęgniarki	Data przekazania materiału do laboratorium	Podpis pielęgniarki

IV. Potwierdzenie wykonania testu diagnostycznego i odbioru wyniku

Data wykonania testu ELISA	Podpis pielęgniarki	Data odbioru wyniku testu ELISA	Podpis pacjenta

V. Potwierdzenie rezygnacji z udziału w programie w trakcie jego trwania

Przyczyna rezygnacji	Podpis pacjenta

*lub nr dokumentu tożsamości – w przypadku osób nieposiadających nr PESEL

Załącznik 3

Sprawozdanie realizatora z przeprowadzonych działań w ramach „Programu profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023” (wzór)

Nazwa i adres podmiotu	Sprawozdanie z przeprowadzonych działań wg informacji zawartych w kartach uczestników przechowywanych przez składającego sprawozdanie za okres sprawozdawczy od ..... do	Adresat Urząd Miasta i Gminy Stepnica
		Sprawozdanie należy przekazać w terminie 14 dni po okresie sprawozdawczym

I. Interwencje z zakresu edukacji zdrowotnej

Liczba wykonanych interwencji wśród mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w interwencjach

II. Działania diagnostyczne

Liczba wykonanych kwalifikacyjnych wywiadów pielęgniarских	Liczba osób poddanych testom ELISA	Liczba osób z wynikiem dodatnim	Liczba osób które zrezygnowały z udziału w programie w trakcie jego trwania	Liczba osób które zostały wykluczone z programu w wyniku stwierdzenia występowania rumienia wędrującego

....., dnia .....

.....

(pieczęć i podpis osoby działającej w imieniu sprawozdawcy)

Załącznik 4

Ankieta satysfakcji pacjenta - uczestnika „Programu profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w
populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica na lata 2019-2023” (wzór)

I. Ocena sposobu umówienia terminu badania

Jak Pan(i) ocenia:	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
szybkość załatwienia formalności podczas rejestracji?					
uprzejmość osób rejestrujących?					
dostępność rejestracji telefonicznej?					

II. Ocena opieki pielęgniarskiej

Jak Pan(i) ocenia:	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
uprzejmość i życzliwość pielęgniarki?					
poszanowanie prywatności podczas pobierania materiału do badania?					
staranność i dokładność wykonywania badania?					

III. Ocena warunków panujących w przychodni

Jak Pan(i) ocenia:	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
czystość w poczekalni?					
wyposażenie w poczekalni (krzesła itp.)?					
dostęp i czystość w toaletach?					
wyposażenie gabinetu?					

--

Program profilaktyki i wczesnego wykrywania boreliozy w populacji osób dorosłych w Gminie Stepnica
na lata 2019-2023

IV. Dodatkowe uwagi/opinie:

